

Finn Karentius Hansen, Snedkermester/arkitekt, Kringelholm 73, 3250 Gilleleje, 2360 2813.

www.karentius.dk

finn.karentius@outlook.com

Revideret 9. februar 2021

Karen Blixen, 2021

*

En sandfærdig fortælling om Karen Blixens forfatterskab.

*

I 1975, tretten år efter Karen Blixens død, havde jeg nogle samtaler med Steen Eiler Rasmussen om hans nabo Karen Blixen. Karen Blixen var Steen Eilers ven og hun havde i deres løbende samvær betroet sig til ham om sine intentioner med forfatterskabet. Her er historien.

Jeg var arkitektstuderende og arbejdede sideløbende for arkitekt, professor Steen Eiler Rasmussen. Han var interesseret i møbler og havde mange ideer, men han var ikke praktiker på det område. Jeg vidste ikke meget om arkitektur, men til gengæld noget om møblers opbygning da jeg var udlært møbelsnedker. Så vi passede godt sammen, og det blev til nogle gode og produktive år med tegning, modeller og udførelse af specielt borde - men også af reoler, skrivepulte, en sofa m.v.

Nu var det ikke sådan, at man blot var faglig i Steen Eilers selskab, der fulgte andet og mere med. Man drak the af engelske kopper med tilhørende flødekande og sukkerskål, som Steen Eiler havde modtaget i stedet for en medalje: "Den slags har jeg nok af," sagde han. - Så han havde bedt om noget mere anvendeligt.

Når vejret tillod det skulle der også gås tur i haven. Den var opdelt i tre store felter: Den store plæne; en mindre til croquet, og så nyttehaven, som hans søde kone, Fru Steen Eiler, passede.

Han var stolt af haven: "Havens areal er i virkeligheden ikke stort," sagde Steen Eiler, "ligesom huset - Lille Hyggelighed - men haven virker større, fordi den er rigtigt anlagt."

Steen Eiler var ikke nogen ung mand, men det dagsaktuelle optog ham stadigvæk levende. Ofte indledte han samtalen sådan: "Det er dog mærkeligt, at..." Eller sådan: "Har du læst, at..., det forstår jeg ikke, hmmm!"

Når man havde lært Steen Eiler at kende, vidste man, at han havde gjort sig sine tanker om dette og hint - han ville blot gemme tankerne lidt og lige høre, hvad samtalepartneren kunne mene.

Steen Eiler var nysgerrig, altid underholdende og ofte en vittig hund.

Karen Blixen havde boet på Rungstedlund, tæt ved Steen Eiler Rasmussens hjem. Baronessen - som hun gerne ville tituleres - kom ofte på eftermiddagsvisit hos professoren og frue.

Steen Eiler havde også været hendes husarkitekt, og han tilså stadigvæk hendes hjem. Og da nogle af møblerne, i Ewalds stuen som ligger ud mod Øresund, var i en kritisabel forfatning, påtog jeg mig at udbedre dem. Det tog en uges tid, og i middagspauserne spiste jeg hos Steen Eiler på Dreyers vej.

Det var anledning til at Steen Eiler og jeg talte om Karen Blixen. Jeg havde læst lidt i hendes bøger, men blev aldrig færdig. Hun irriterede mig. Hvad skulle hendes aristokratiske tilsnit til for, samtidig med at hun - som jeg opfattede det - leflede for almindelige mennesker? Dertil fandt jeg det noget irriterende at høre hendes affekterede tale i radioudsendelser.

Jeg kunne i det hele taget ikke forstå hende.

"Hmm," sagde Steen Eiler, "der er vist ikke ret mange, der rigtigt forstår hende, når det kommer til stykket. Men det er sjældent at nogen siger det." I min lettere harme passede det svar mig godt, og jeg spurgte, om hun måske var blevet berømmet på andres uforstand.

Steen Eiler sagde, at mine betragtninger slet ikke var fyldestgørende - men dog heller ikke helt

ved siden af. Karen Blixen havde selv gjort sig den slags overvejelser, og dem havde hun delagtiggjort Steen Eiler i.

Diskretion var en æressag for Steen Eiler, så detaljerne kom ikke mig ved. Men jeg forstod det sådan, at Karen Blixens forlag på et tidspunkt gerne ville sælge nogle flere af hendes bøger. Steen Eiler havde ikke indtryk af at salget gik dårligt, og ingen var i tvivl om, at hun skrev som en engel, men *hvad handlede det egentlig om?* Forlaget kunne ønske en bog mere, uden for mange dikkedarer, som fx *Den Afrikanske Farm*.

Den opfordring havde Karen Blixen taget til sig og skrev *Babettes Gæstebud*. Det blev en selvbiografi, fortalte Steen Eiler, en status på hendes tankeverden og forfatterskab. Han syntes, jeg skulle læse fortællingen.

Det gjorde jeg.

"Som du kan se," sagde Steen Eiler, da vi mødtes næste gang, "*serverede* Karen Blixen sin kunst for sine medmennesker, og de blev tilfredse, selv om de ikke forstod *maden*."

Det var jeg med på, men det gjaldt ikke for generalen, mente jeg. Generalen forstod.

"Det er forkert", sagde Steen Eiler, "du må forstå fortællingen ordentligt. Den nu ældede general var bevæget over den sublime madkunst, som han genkendte fra sin ungdom i Paris. Men bevægelse er ikke nødvendigvis det samme som forstand."

Barbottes Gæstebud begynder med, at Babette havde været kok på en berømt restaurant i Paris, hvor hun havde serveret sin madkunst for magthavere og den intellektuelle elite. Men under opstanden i Paris havde hun stillet sig på barrikaderne sammen med Kommunarderne - det jævne folk - imod sine tidligere kunder, her repræsenteret ved generalen. Det havde hun valgt, da de tidligere kunder – med deres kulturelle dannelse og intellekt – havde haft alle muligheder for at vise sig som smukke og retfærdige og indsigtfulde mennesker. Men trods de muligheder havde de opført sig som bestialske tyranner. De var fastlåst i deres roller, uden fantasi og menneskelig flothed. Og de havde alene anskuet Babottes madkunst som æstetik. Tilmed havde de slået Babottes familie ihjel.

Den intellektuelle elite havde ikke indset dybden i Karen Blixens forfatterskab.

Det var skam også en æstetisk nydelse at læse hendes fortællinger, fortalte Steen Eiler mig, men æstetikken var et middel, og aldeles ikke et mål i sig selv. Æstetikken kunne man ikke bare labbe blindt og ukritisk i sig, når man havde med Karen Blixen at gøre. Hun havde andre og væsentlige ting på hjertet.

Dét var noget af en mundfuld for mig at få serveret. Spændende, men ikke just fordøjelig for en arkitektstuderende, der var i færd med at tilegne sig lærdom om De Skjønne Akademiske Kunster. Men jeg var naturligvis nysgerrig og spurgte, hvad hendes anliggende så var.

"Hun havde søgt at holde sig Guds idé klar og efterkomme den," sagde Steen Eiler, "men hun brugte helst andre ord, som 'Marionetføreren' eller 'Forfatteren'."

Steen Eiler kunne ikke udtale sig om, hvad hun var kommet til. Han ville i hvert tilfælde ikke. I øvrigt gjorde han mig opmærksom på, at han ikke var *med* i hendes intellektuelle inderkreds. Han var hendes ven. Han arbejdede først og fremmest som en arkitekt, der skabte gode almindelige huse og byplaner - altså *rum*, som mennesket kunne være i.

Måske var Karen Blixen kommet til en slags afklaring, når hun sagde, *at Gud sikkert fandt behag i en god spas*. Hendes beskrivelse af mennesker havde under alle omstændigheder været i topklasse. Det syntes hun også selv, fortalte Steen Eiler mig, hvilket jeg ved selvsyn kunne læse i sidst hendes selvportræt i *Babottes Gæstebud*: Hun var 'Den Store Kunstner' som ville 'henrykke Englene'.

Steen Eilers formidling satte sine spor. Jeg holdt af Karen Blixen. Bag hendes vældige, og ofte

komplekse, persongalleri stod et menneske, som tragtede efter livets mening - men på de personlige vilkår, som var hendes egne. Og kunsten var vejen, og for hende det skrevne ord, og ikke blot i smukt forarbejdede sætninger.

Karen Blixen beskrev sig selv som en formidler, en Story Teller som hun yndede at udtrykke det, af det som hun havde opdaget undervejs. Noget hun var blevet menneske klog på.

Men hvad var det egentlig, Karen Blixen var blevet klog på? Hun kunne beskrive mennesker, som Steen Eiler havde sagt, men dét var hun ikke ene om. Karen Blixen havde sin egen definition på klogskab, og den var tilsyneladende ikke en følge af intellektuel formåen. Det fremgik af hendes portræt af generalen i Babettes Gæstebud, som hun tilmed havde udstyret med succes, kulturel indsigt og dannelse.

I andre historier, som *Syndfloden Over Norderney*, priser hun netop rollens fortræffelighed. Og denne fortælling slutter med de to hovedpersonernes lyksalige tilbageblik på vel udført spil: Jomfruen der havde udgivet sig for en skøge og kammertjeneren for kardinal, så i fortællingens slutning begge fortrøstningsfulde frem mod deres snarlige død.

Nogle af Karen Blixens figurer stillede sig tilfreds med spillets udfald, andre måske ikke. Det fælles var identitet i en rolle. Det var altså selve *rollespillet* som Karen Blixen dyrkede i sine fortællinger. Man havde identitet i rollen. Men rollen var indskrænkende, *hvis* man blev fanget i den og mistede jordforbindelse og overblik.

Karen Blixen gav ganske vist indtryk af at være skuespiller, men uden en fastlåst rolle. Forudsætningen for at *begribe sig selv* var, at man undgik rollens snærende begrænsning, som beskrevet med generalen: Man skulle søge at indgå i den sande rolle, som var tildelt af 'Forfatteren'. Man skulle af al magt søge at holde sig sin rollens idé klar. Man skulle drive rollen ud i yderste konsekvens.

Allerede tidligt i sit forfatterskab i *Sandhedens Hævn, en Marionetkomedie*, og gentaget senere i fortællingen *Vejene omkring Pisa*, skriver Karen Blixen:

Sandheden er, at vi alle spiller med i en Marionetkomedie. Hvad det, mine Børn, særlig gælder om i en Marionetkomedie, er at holde Forfatterens idé klar. Det er en Hemmelighed, som jeg vil betro Eder, at dette er den sande Lykke, som Folk leder efter på helt andre Steder. Ja, det er det velsignede ved at spille med i en Marionetkomedie, og da jeg nu langt om længe er kommet ind i én, vil jeg heller aldrig ud af den igen. Men oh, I mine Medspillende, - hold Forfatterens Idé klar, ja, driv den ud i dens yderste Konsekvens.

Karen Blixen ville - ved *trådene* - bevæge sig i takt med Marionetførerens vilje. Om det lykkedes for hende, kan kun 'Forfatteren' der kan svare på. Karen Blixens egen mening kommer til udtryk sidst i Babettes Gæstebud, hvor hun gribende skriver om det frygtelige i at blive opmuntret til at yde sit *Næstbedste, og endda høste bifald for dét*. Derfor kom der et fortvivlet skrig fra kunstnerens hjerte: *Giv mig lov, giv mig lejlighed til at yde mit ypperste.*

Trods sin ihærdige indsats - beskrevet med Babettes ypperlige madkunst - kunne Karen Blixen ikke vide, om hun havde bevæget sig i takt med Marionetførerens vilje: Hun bad fortvivlet om en afklaring.

*

Den anden pointe i fortællingen var den akademiske uforstand på menneskets ærinde. Det var *frygteligt* at disse mennesker ikke, som hun selv, forstod det primære budskab om, *i det mindste* at prøve på at trænge ind til et dybere kendskab til livet,

Karen Blixen havde ikke et frugtbart fællesskab med sit hof af yngre intellektuelle. Hun drev dem, som en cirkusdirektør, rundt i manegen. Hun var mentalt alene, som Søren Kierkegaard også

havde været. Hendes hof forblev fastlåste og foretog ikke springet væk fra deres roller. Rollen gav den tryghed, som de tilpassede deres identitet ind i. De var noget i rollen – noget, som de ikke ville være uden rollen.

Den indstilling formulerede Karen Blixen med den aldrende General Löwenhielm:

”Miskundhed og Sandfærd mødes, mine Venner,” sagde Generalen. ”Vi Mennesker, mine Venner,” fortsatte Generalen, ” er kortsynede. Vi ved vel, at der findes Naade i Universet. Men i vor menneskelige Kortsynethed forestiller vi os endog den guddommelige Naade som endelig. Vi bæver da -” (aldrig før havde Generalen udtalt at han bævede, han hørte nu ganske forbavset sig selv forkynde denne Sandhed) - ”vi bæver da, inden vi her i Livet træffer vort Valg. Og vi gruer, efter at have truffet det, for ikke at have valgt det rette.

Med det Øjeblik kommer, hvori vore Øjne aabnes, og vi forstaaer at Naaden er uendelig. Den forlanger intet andet af os, end at vi skal forvente den i Tillid og erkende den i Taknemmelighed. Den stiller ingen Betingelser og udvælger ikke nogen enkelt iblandt os; den deklarerer almindelig Amnesti. Se! det som vi har valgt skænkes os, og det som vi har afslået bliver os, tillige og paa samme tid, tildelt. Ja, det som vi har forkastet, rækkes os i Overflod. Thi Miskundhed og Sandhed mødes, og Retfærd og Fryd skulle kysse hinanden.”

Oven på Karen Blixens overdådige kunstudfoldelse - Babettes livsmåltid - saluterer generalen sin opnåede livsvisdom med, at det kunne være ganske ligegyldigt hvilket valg og rolle, han havde taget: Nåden – den guddommelige begunstigelse – ville under alle omstændigheder blive ham tildelt.

Og det er netop denne opgivende indstilling, der står i en modsætning til Karen Blixens indstilling om selvstændig vilje og eget valg.

Med Generalen ligger Karen Blixens vurdering af hendes intellektuelle omgangskreds. Mennesket var tildelt et potentiale for stillingtagen til Forfatterens manuskript: Med al magt måtte man i det mindste *forsøge* at holde sig Forfatterens Idé klar, og (hvis muligt) drive den ud i konsekvens.

I en nyere fortolkning af Babettes Gæstebud lægges der afgørende vægt på de to søstre, Martine og Philippa. Vist berøres andre synsvinkler på Karen Blixens forfatterskab, men de drukner i temaet om søstrenes manglende vilje til kærlighed og kunst – uden vægt på Karen Blixens brændende ærinde om livskendskab, som er helt overordnet de to ’små damers’ provinsielle tankegang.

Det er, som jeg efterfølgende gør opmærksom på, symptomatisk, at slutkapitlet i hendes testamente om ’Den Store Kunstner’ heller ikke her berøres. - Selv om dette afsluttende kapitel indlysende rummer selve essensen; Blixens mening med den selvbiografiske udredning.

Her følgende informationer fra Barbette:

1. ’For deres skyld?’ (som svar på Philipas mening om, at Babette havde udført sin kunst for søstrenes skyld) sagde hun. ’Nej. For min egen skyld’.
2. Og senere: ’Vi store Kunstnere, Mesdames, har faaet noget, hvorm I andre slet intet ved om’.
3. Og med samme mening ’— end De, mine smaa damer, nogensinde kan fatte eller tro – til at forstaa, hvor stor en Kunstner jeg er’.

Søstrene var, som de fleste i Karen Blixens rollebesætninger, underordnede statister. Med deres binding til en banal opvækst, var de ikke i stand til at fatte Den Store Kunstners anliggende. Altså Karen Blixens sag, som hun heller ikke kunne få den akademiske elite med på. Dem som havde muligheden, med deres intellekt og uddannelser (repræsenteret ved aristokraterne fra Paris) udnyttede ikke disse muligheder.

Karen Blixen beskrev her den manglende samhørighed med sin intellektuelle omgangskreds: De havde evner og kunne – hvis de havde forsøgt at forholde sig Marionetførerens idé – sammen med hende have udforsket menneskets bestilling på denne planet.

Trods sin ihærdige indsats (billeddannet i Babettes måltid) opnåede Karen Blixen ikke den eftertragtede viden om Forfatterens mening med hende. Hun måtte indordne sig de regler, som var afstukket i den kristne religion. For som Steen Eiler Rasmussen gjorde mig opmærksom på, var Karen Blixen kristen. (Det vidste man ikke i den intellektuelle omgangskreds).

At hun, i fortællingerne, havde mikset den kristne religion sammen med andre trosretninger, herunder den antikke græske filosofi, og i øvrigt brugt andre forfatteres oplæg, skyldes hendes søgen efter et fælles ståsted i disse livsopfattelser. Og når hun i selvbiografien betegnede disse mange forsøg som det *næstbedste*, var grunden, at bestræbelserne netop ikke havde båret frugt: hun forblev uafklaret med sit *fortvivlede skrig fra kunstnerens hjerte*.

At Karen Blixen måtte indordne sin sig de magtesløse livsvilkår i kristendommen skyldes altså resultatet af det gennemprøvede forfatterskab. Ganske om Søren Kierkegaard, måtte hun, trods den viden hun havde indhøstet med sine figurer, bekende sin afmagt.

Hun havde kun opnået det næstbedste, og endog høstet bifaldt for det. - Ikke bifald fra 'Forfatteren', men fra hendes læsere som ikke forstod, at Karen Blixen betragtede sine resultater som udtryk for sin egen afmægtighed. Herunder de populære 'Syv Fantastiske Fortællinger'.

Den udledning af Karen Blixen har ikke gode kår. Det fremgår af følgende eksempler.

En instruktør med af filmatiseringen af Babettes forhold sig ikke til Karen Blixens tekst i fortællingens vigtige slutning. Teksten blev endog omskrevet til at Babette også havde udført måltidet for Søstrenes skyld. Hvilket er direkte forkert, da Babette netop gav udtryk for modsatte: at måltidet alene var for hendes egen skyld. Som Karen Blixen klart skriver: 'For deres skyld'? (som svar på Philipas mening om, at Babette havde udført sin kunst for søstrenes skyld) sagde hun. 'Nej. For min egen skyld'.

Efterfølgende undlod instruktøren Karen Blixens beskrivelse af de medvirkendes uforstand, herunder de to Søstre. Dertil manglende helt det centralt stof om 'Den Store Kunstners' sidste bekendelse. Altså selve pointen i fortællingen, med det fortvivlede skrig fra kunstnerens hjerte.

Instruktøren undlod pointen i fortællingen; han forstod den åbenbart ikke; han banaliserede Karen Blixen til ukendelighed. Og fik en Oskar for sin indsats.

Det samme problem oplevede jeg på et seminar om hende. Her gjorde jeg forgæves de engagerede forskere opmærksom på, at de 'Syv Fantastiske Fortællinger' (som blev solgt til en yderst rimelig pris på seminariet) netop var udtryk for *det Næstbedste, som det var frygteligt af høste bifald for*.

Altså Babettes forgæves forsøg på at tilegne sig viden om 'Forfatterens' mening med hende. Det resultat som efterfølgende udløste skriget fra 'Den Store Kunstners hjerte'. Den vinkel fandtes ikke på seminaret.

Den samme uforstand fra en kompetent forsker.

Som svar på at jeg påpegede det misvisende i at Karen Blixenmuseet dækkede bordet fra Babettes Gæstebud, skrev hun følgende til mig: *At udstille menuen fra Babettes Gæstebud (som Wilhelm Dinesen oplevede den under pariserkommunen) er blot en måde at fortælle historien om den fortælling og pariserkommunen.*

Den venlige forsker havde ikke fat i, at det hverken var pariserkommunen og eller menuen det handlede om. Heller ikke (ifølge svaret) forstod hun, at 'maden' i fortællingen var en gentagelse af

det måltid, som Babette havde tilberedt som kok i Paris: altså den samme (forgæves) menu som Generalen genkendte fra Cafe Anglais, som nu blev gentaget i søstrenes hjem i Norge.

Forskeren forstod simpelthen ikke, at den tilberedte mad, som Babette serverede, var en billeddannelse af det 'tilberedte forfatterskab', der, ligesom for Søren Kierkegaard, ikke havde ført den eftertragtede erkendelse. Kun det *næstbedste*, som for Karen Blixen var det *frygtelige at blive rost for*.

Det mangelfulde resultat blev nu udstillet som en dyd i hendes eget hjem på Rungstedlund.

Og i en nylig udkommen bog om Karen Blixen omtales Babettes Gæstebud også. Dog som en underordnet historie, der ikke (som de vigtige fortællinger) bliver tildelt * i den korte gennemgang af hendes forfatterskab sidst i bogen.

Forfatteren skriver, at Babette kom i huset hos en from provst – hvilket ikke var tilfældet, da han jo var død. Herefter, at Babette investerede sin formue til provstens fødselsdag – som heller ikke passer, da anledningen var 100 årsdagen for den døde provsts fødsel.

Så følger (som hos andre forskere) omtalen af de lokale deltagers store benovelse over Babettes mad. Det var jo ikke tilfældet. De spiste maden som en selvfølge, helt uden kommentarer. Hvorimod forfatteren måske kan have ret i, at de var udsat for en kollektiv åbenbaring. Måske, men altså med plank og plat som følge af den gode vin – ganske uden tanker om livets forunderlighed.

Her afsluttes omtalen af fortællingen. Intet om den væsentlige figur, Generalen. Og intet om den bevægende afslutning med Karen Blixens; Den Store Kunstners meddelelse om meningen med sit forfatterskab.

Og da forfatteren (i sine indledende betragtninger) takker sagkyndige for deres hjælp til bogen *i den sidste kritiske fase*, så kan man måske komme til, at hans fortolkning tages for gode vare. Sikkert også fordi han havde modtaget Georg Brandes-prisen for sin indsats, begrundet, mener jeg, af hans speciale i litteraturvidenskab, som netop var anlagt på Karen Blixens forfatterskab.

Ogaa for nyligt priste 2 berømte kokkebrødre Karen Blixen på Rungstedlund. Her serverede de en (justeret) gentagelse af måltidet fra Babettes Gæstebud.

Gæsterne var en udsøgt kreds mennesker, som med deres tilstedeværelse viste stor sympati for Karen Blixens fantastiske forfatterskab. Men uden forståelse for det selvbiografiske indhold – eller den rolle, de selv beklædte i selskabet. Hvis man vil, måske ikke ulig den rollebesætning, som Karen Blixen tildelte Generalen, Søstrene og de lokale beboere.

Disse behandlinger af Karen Blixen har ikke meget tilfælles med opfattelse af hende, som vennen Steen Eiler Rasmussen sporede mig ind på i 1975.

Om Babettes menu i Berlevaag.

Måltidet i Norge indledes med Babettes højlydte protest, da Søstrene ikke ville tage imod hendes ønske om at stå for maden i anledning af Provstens hundredårsdag.

Forklaringen var at Babette, efter de 14 år i Berlevaag mente, at maden fra Cafe Anglais i Paris nu, med midlerne fra den udtrukne lodseddel, kunne tilberedes bedre.

Derfor Babettes udelte interesse, da Generalen skulle deltage i måltidet: han havde virkelig, med sin dannelse, forstand på *mad*. Netop Generalen (som det tidligere fremgik i fortællingen) havde i sine yngre dage med udsøgt glæde indtaget måltider på Cafe Anglaise. De måltider var tilberedt af en kvindelige kok om hvem en anden officer af højere rang havde udbrudt: *Og i sandhed, denne kvinde er i stand til at forvandle hvert enkelt Måltid på Cafe Anglais til en Art Kærlighedsaffære, et ophøjet og romantisk Elskovsforhold ----*.

Babette måltid faldt i god jord hos provstens menighed. Men, ret beset (og i modsætning gængse

fortolkninger) alene med en behagelig tilstand begrundet i god mad og rigelig vin, efterfuldt af sang og behageligt pjat – uden de mindste overvejelser om livets underfundigheder.

Anderledes med Generalen. Han oplevede igen samme fortryllende måltid, som han kendte fra Cafe Anglais i Paris. Formodentlig ikke tilberedt på helt samme måde (det fremgår ikke klart) men med de samme ingredienser, som Generalen kendte i forvejen. Det var de ingredienser, som berørte Generalen dybt. Det var altså ikke en ny sanseoplevelse, han fandt glæde ved, men det velkendte tema, som igen blev forvandlet til den kærlighedsaffære, hvor hans *Øjne åbnes og han forstod at nåden er uendelig*.

Karen Blixen havde ikke formået at tilføre Generalen nye tanker om livet. Men hun havde, med det samme måltid, frataget ham den tvivl, som, *før* måltidet, havde givet ham store kvaler – derfor kunne han *efter* måltidet igen sande Provsternes ord: *Miskundhed og Sandhed mødes*, og at: *Retfærd og Fryd skulle kysse hinanden*.

Det var ordene fra ungdommen, Generalen tog i sin mund i den afklarende tale; i beskæftigelsen af den vanedannede og betrykkende rolle. Den var stadigvæk gyldig for det aldrende menneske. Derfor kunne Karen Blixen, desværre, konstanter: *Jeg kunne gøre dem lykkelige. Når jeg gav dem mit bedste, kunne jeg gøre den fuldkomne lykkelige*. – Altså lykkelige for det næstbedste som: *det ikke er til at bære, (dette) at blive opmuntret til at yde sit næstbedste. Det er frygteligt for en Kunstner at høste Bifald for det Næstbedste*.

Den samme pointe lå, som nævnt, i 'Stormfloden Over Norderney'. Her gjorde Karen Blixen de to aktører – kammertjeneren som udgav sig for kardinal og jomfru Nattergal for skøgen – fuldkomne lykkelige. De kunne elegant og med stor tilfredshed se tilbage på det veludførte, men upersonlig, rollespil. De afventede med sindsro deres død.

Karen Blixens tankegang på sigt.

Karen Blixen opnåede ikke sindsro i forfatterskabet. Hun forblev, til sin død i 1962, uafklaret med sit skrig: *Giv mig lov, giv mig lejlighed til at yde mit ypperste*.

Den opfattelse skyldes den kristne religion. Kristendommen beskrev den uafklarede position, som hun (med sit skrig) konkret befandt sig i.

Men i dag, med klimaets skrantende tilstand, ville hun overveje om den opfattelse stadigvæk kunne være gangbar. Var der belæg i de kristne testamenterne for den afstandtagen for handlinger, som er udformet på løbende verdensomspændende klimakonferencer – underbygget af talrige videnskabelige rapporter?

Jeg mener Karen Blixen på ny ville undersøge de kristne retningslinjer, der havde en anselig indflydelse på hendes forfatterskab. Med den nye analyse ville hun nu bemærke en markant forskel mellem de 3 første evangelister og den 4'. De 3 – Mathæus, Markus og Lukas – underbyggede (iøjefaldende beskrevet i 'Fader Vor' og andre faste indslag) den afstandtagen, der konkret kommer til udtryk i de manglende handlinger på klimaet.

Med den fjerde, Johannes, så hun en anden indstilling. Johannes havde – indledende i det første kapitlet, efterfølgende fra Kapitel 14 til 16, og afsluttede i Kapitel 21 – forudset menneskets nye livsvilkår: Hos Johannes ville Karen Blixen finde stof til en virkelig Fantastisk Fortælling. Den beretning ville indeholde et paradigmeskift, funderet på den viden vi nu har fået om vor verden.

Da Karen Blixen er død, vil jeg, efter bedste evne, gøre jeg rede for den livsopfattelse i artiklen: 'Johannes Evangelium'.

Finn Karentius Hansen

